

Van de redactie

Door Meile Posthuma
ttn@testnet.org

2005. We starten alweer met de 9de jaargang van TestNet Nieuws en ook meteen met een goed gevulde. Ron Tolido biedt ons op een leuke wijze de cultuurverschillen tussen de ontwikkelrollen gekeken wordt en hoe de communicatie tussen die rollen verloopt. Dit artikel is al in de Automatiseringsgids geplaatst van week 4. Natuurlijk weer een column van Erik van Veenendaal, maar ook van Jan Jaap Cannegieter. Verslagen van EuroSTAR en de laatste thema-avond. Belangrijk nieuws van ISTQB en nog veel meer. Ook aan de nieuwe werkgroepen wordt de nodige aandacht besteed, misschien iets voor jou! Snel lezen dus.

In dit nummer

Van de redactie	1
Van de voorzitter	1
Van de penningmeester	1
Waar gaan we in dit nieuwe jaar naar toe?	1
Officiële mededeling ISTQB	2
Nwe. Werkgroep: Testautomatisering	3
Nwe. Werkgroep: Outsourcing / Offshoring	4
De anti-tester	5
De dag van...	5
Thema-avond 23 februari	6
Erik's Column	8
TPI survey 2004	8
CARS for TMap®	9
Known Errors	10
Balans tussen professionaliteit en pragmatiek	10
5 Vragen aan Rogier Ammerlaan	12
Cultuurconflicten: het gedrag van IT-experts	12
Certificering van testers	17
Boeiende EuroSTAR conferentie	18
Evenementen	20
Colofon	20

Van de voorzitter

Door Bob van de Burgt
voorzitter@testnet.org

TestNet, voor en door leden

In de laatste TNN van vorig jaar heb ik teruggekeken naar 2004. Nu is het tijd om eens te kijken wat 2005 ons allemaal te bieden heeft. Ook in 2005 biedt TestNet weer een zeer gevarieerd programma voor haar leden. Zo worden er 5 thema-avonden, 2 evenementen en diverse werkgroepen georganiseerd. De eerste thema-avond met als onderwerp Testen en Beheer heeft op 23 februari plaatsgevonden en was met een grote opkomst een groot succes. Daarnaast zullen er net als vorig jaar vier edities van TestNet Nieuws verschijnen.

Al deze activiteiten zijn uiteraard niet mogelijk zonder de inzet van onze leden. Gezien het motto van TestNet, "Voor en Door de leden, is het van groot belang dat zo veel mogelijk leden een actieve rol spelen binnen de vereniging. Dat kan door het deelnemen aan de diverse activiteiten, maar natuurlijk ook door zelf deze activiteiten te organiseren of stukken aan te leveren van TNN. Nu zijn er natuurlijk veel leden die heel actief willen zijn in dit soort zaken, maar nog net op de drempel staan zich hiervoor aan te melden. Voor deze leden heb ik goed nieuws. De redactie van TNN is op zoek naar uitbreiding, maar ook de evenementencommissie is op zoek naar enkele extra leden. Wil je meewerken in de

redactie of aan het organiseren van inspirerende bijeenkomsten voor je vakgenoten? Meld je dan aan via

voorzitter@testnet.org

Van de penningmeester

Door Han Toan Lim
penningmeester@testnet.org

Inning van de contributie

Tijdens de algemene ledenvergadering van TestNet in 2005 is de jaarlijkse contributie vastgesteld op 75 Euro. De leden, die geen machtiging tot automatische incasso hebben gegeven, wordt een extra bedrag van 2,50 Euro in rekening gebracht voor de extra administratieve kosten. Dit komt neer op een bedrag van 77,50 Euro.

In april zal de contributie worden geïnd.

Waar gaan we in dit nieuwe jaar naar toe?

Door Hans van Loenhoud

De visie van ITB

Nee, dit gaat niet over een oudejaarsconferentie van Wim Kan (weten jullie nog wie dat was ...), maar over het ITB. ITB, de koepelorganisatie van IT Beroepsverenigingen waar TestNet lid van is, organiseerde eind januari een meeting voor de besturen van de aangesloten verenigingen. Centraal thema was de visie de die verschillende verenigingen hebben om de ontwikkelingen die ons als IT-ers in het komende jaar te wachten staan.

Al met al een boeiende bijeenkomst, waarvan ik graag een aantal indrukken met jullie wil delen.

Allereerst de visie die ik zelf namens TestNet heb ingebracht. Die komt in grote lijnen overeen met de presentatie die ik op het afgelopen najaarsevenement heb gehouden. Naar mijn idee vloeien de ontwikkelingen in het testvak de komende tijd voort uit drie omgevingsfactoren:

1. de eisen vanuit de business worden zwaarder omdat organisaties zich steeds meer bewust worden van de grote risico's van IT;
2. de afstand tussen systeemontwikkeling en business neemt toe, o.a. door gebruik van pakketten en outsourcing;
3. (deels oorzaak, deels gevolg) Het testen wordt professioneler en transparanter door automatisering, het opzetten van teststraten, betere opleiding, etc.

Gecombineerd met een opleving in de economie leidt dat tot veel werk voor testers, die op hun beurt aan steeds hogere eisen moeten voldoen. De rol van testers in het voortraject wordt belangrijker en testautomatisering raakt steeds meer ingeburgerd. Testen wordt meer als een specialisatie erkend en vaker aan een specialistische dienstverlener uitbesteed.

De NESMA, de Nederlandse Software Metrieken gebruikers Associatie, ziet een groeiende belangstelling voor functiepunanalyse en andere metrieken. Het accent verschuift daarbij van

nieuwbouwprojecten naar releasematig onderhoud. De trend naar outsourcing versterkt de behoefte om de omvang van software meetbaar te maken.

De gecertificeerde informaticadeskundigen van het NVBI verwachten het in 2005 drukker te krijgen. Mediations komen – in het kader van problemen in klant-/leverancierrelaties – steeds vaker voor. Begeleiding van outsourcing is ook voor hen een groeimarkt.

De ISPG (de vereniging van IT-inkoopmanagers) is eveneens positief. Zij zien een sterke groei in uitbesteding, waarbij professionele inkoop en een goed gemanagede klant-/leverancierrelatie van groot belang zijn. ISPG signaleert wel dat deze discipline/markt nog erg onvolwassen is.

De informatiebeveiligers van het GVIB zijn ook al optimistisch over hun toekomst. In hun vakgebied verschuift het accent van de techniek naar het management van veiligheid; zoals zij het noemen “van techneut naar diplomaat”. Beveiliging wordt steeds meer een gewoon onderdeel van de IT en moet ook steeds breder worden uitgerold. Stond er vroeger slechts één mainframe, met een groot hek eromheen, tegenwoordig vind je overal Pc's, PDA's en intelligente telefoons, die allemaal op een veilige manier gegevens moeten kunnen uitwisselen.

Als we deze visies op elkaar leggen vallen mij drie overeenkomsten op:

1. optimisme: alle verenigingen verwachten groei in vakgebied,

2. professionalisering: iedereen is het erover eens dat er steeds zwaardere eisen aan IT en dus aan IT-ers worden gesteld. Echte professionals hebben de toekomst;
3. outsourcing en offshoring: steeds meer organisaties onderkennen dat IT een specialisme is, dat niet tot hun eigen core competence behoort. De neiging om dit werk uit te besteden neemt verder toe.

TestNet past goed in dit beeld. En TestNet zou TestNet niet zijn, als we niets met deze ontwikkelingen zouden doen. Om onze leden goed voorbereid door 2005 heen te loodsen, willen we twee nieuwe werkgroepen starten: een over test tools (in het kader van professionalisering) en een over outsourcing en offshoring (in ITB-verband). Lees hierover elders in deze TNN. En die groei in leden, daar moeten we maar samen aan werken. Als ieder lid dit jaar een collega tester lid maakt, zijn we zó verdubbeld (ja, ja, ik kan ook rekenen). Doen jullie mee?

Officiële mededeling ISTQB

Door Erik van Veenendaal
Voorzitter Dutch Testing Qualification Board (DTQB)
info@istqb.nl

Er blijkt helaas veel onduidelijk te zijn over de status van de ISTQB certificaten en syllabi. Dit niet in het minst doordat sommige (commerciële) partijen ten onrechte verkondigen ISTQB certified te zijn en de “enige”

echte ISTQB cursus hebben. Hieronder de formele status zoals vastgesteld in de board van de International Software Testing Qualifications Board (ISTQB):

- ? de eerste officiële ISTQB Foundation syllabus (niveau 1) staat gepland voor release in april 2005;
- ? op het 2^e niveau, zijn momenteel twee certificatieprogramma's en syllabi;
- ? ISEB Practitioner level;
- ? ASQF Advanced level;
- ? beiden certificatieprogramma's zijn erkend door de ISTQB als professionele kwalificaties voor testers ;
- ? er is momenteel geen ISTQB certificatieprogramma of syllabus voor het 2e niveau;
- ? het is de intentie van de ISTQB dat beide 2e niveau certificatieprogramma's worden geïntegreerd in één geharmoniseerd 2e niveau 'ISTQB Advanced level' die beide huidige certificatieprogramma's zal vervangen
- ? alle huidige certificaten van beide certificatieprogramma's (ISEB en ASQF) blijven geldig en erkend
- ? in de toekomst is ook een internationale kwalificatie op het 3e niveau (expert level) voorzien

Voor vragen kunt u mailen naar info@istqb.nl

Nwe. Werkgroep: Testautomatisering

Door Hans van Loenhoud

Werk, werk, werk

Een goede dekkingsgraad is een van de belangrijkste

kenmerken van een succesvol testproject. Doordat systemen steeds complexer worden, is het bereiken van voldoende dekkingsgraad tegenwoordig steeds meer werk. En werk is inzet en inzet is geld. Geld dat onze opdrachtgevers liever aan iets anders uitgeven.

Het verhogen van de dekkingsgraad is voor de testers trouwens vaak niet zulk leuk werk. Veelal is het 'meer van hetzelfde'. Om dagen achtereen steeds weer met dezelfde schermen bezig te zijn, dat wordt op den duur een beetje saai.

En dan hebben we nog het fenomeen van regressietesten. Dat is al helemaal strafwerk: bij iedere nieuwe release weer dezelfde omvangrijke testset er doorheen jassen, liefst zonder dat er één bevinding optreedt (nou ja, dat is natuurlijk Utopia).

Automatisering

Wat doen we in zijn algemeenheid met omvangrijk, saai routinewerk? Juist, dat gaan we automatiseren. En dat is precies wat we de laatste jaren steeds vaker in de testwereld zien optreden. Vooral de grote Y2K- en euro-testprojecten hebben testautomatisering in een stroomversnelling gebracht. Zonder dat zouden dergelijke projecten volstrekt onhaalbaar zijn geweest. En nu, nu de kruitdampen van deze projecten zijn opgetrokken (en de opdrachtgevers eindelijk weer wat geld hebben om nieuwe projecten te starten,) zien we dat testautomatisering een blijvertje is. Sterker nog, het is een van de wapens waarmee wij als testers onze toegevoegde waarde voor onze opdrachtgevers kunnen vergroten en een tegenwicht kunnen bieden aan de steeds

luidere roep om outsourcing en offshoring. Want één ervaren testprofessional met een set moderne test tools is nog altijd een stuk voordeliger dan 20 Indiërs die een systeem met de hand doortesten!

Werkgroep

Dat neemt niet weg dat testautomatisering voor velen van ons nog een relatief onbekend fenomeen is. We hebben het allemaal wel eens van een afstandje meegemaakt; gehoord van een europroject waarin ermee werd gewerkt; een collega gehad die bij z'n vorige baas in aanraking kwam met testtools. Maar wat kun je er nu eigenlijk wel mee en wat niet? Wat zijn de valkuilen en wat moet je doen om testautomatisering tot een succes te maken? Vragen waar we mee worstelen en waar sommige TestNet-ers een deel van het antwoord kennen.

Voor een nieuwe werkgroep Testautomatisering zoeken we testers die de puzzelstukjes aan elkaar leggen tot één compleet beeld over de sleutel tot succesvolle testautomatisering. In het verleden was vaak de interesse in de tools zelf een drijfveer: wat kunnen ze wel, wat niet? Dat aspect willen we in de nieuwe werkgroep achter ons laten. De tools zijn inmiddels aardig volwassen geworden. Ze kunnen steeds meer en ze gaan ook steeds meer op elkaar lijken.

Daardoor wordt het duidelijk dat het succes van testautomatisering niet zit in het tool zelf, maar in de tester die het tool bedient. En dat is waar de nieuwe werkgroep zich op gaat richten: hoe zetten we testautomatisering in, hoe beheren en beheersen we het, wat levert het op voor ons en

voor onze opdrachtgevers?

Wie wil er meedoen?

TestNet is op zoek naar testers die ervaring hebben met testautomatisering en die ervaring met hun vakbroeders willen delen.

Zoals gebruikelijk is de werkgroep vrij om binnen het thema een eigen richting en invulling te kiezen. Het onderwerp leent zich uitstekend om een thema-avond te vullen; ook een artikel of een presentatie is goed haalbaar.

Heb je interesse in deelname aan deze werkgroep, geef je dan per email aan op

mib@testnet.org.

Vermeld daarbij je woonplaats en je ervaring in of interesse voor dit onderwerp. Geef s.v.p. ook aan of je belangstelling hebt voor de rol van werkgroepcoördinator.

Je aanmelding wordt door TestNet bevestigd en je krijgt een uitnodiging voor een kick-off zodra er voldoende belangstelling blijkt te zijn.

We rekenen op een grote opkomst!

Nwe. werkgroep: Outsourcing / Offshoring

Door Hans van Loenhoud

Specialistenwerk

Organisaties besteffen steeds vaker dat testen een essentiële stap is in hun strategie om risico's bij het gebruik van ICT te beperken. Zij zien daarbij in dat testen een specialistische discipline is, waarvoor je professionals nodig hebt om het goed te doen. Sommige organisaties willen die professionals graag in hun eigen geledingen vasthouden; andere onderkennen dat testen

een specialisme is, dat niet tot hun core competence behoort. De neiging om dit werk uit te besteden neemt dus toe.

Offshoring

Als organisaties het testen gaan uitbesteden, dringt zich automatisch de vraag op "Aan wie dan wel?" Door de grote verschillen in tarieven tussen lokale dienstverleners en bedrijven uit bijvoorbeeld India, Zuid-Afrika of China kan het soms erg voordelig lijken om het testen niet alleen buiten de deur, maar ook buiten ons land of zelfs buiten Europa te laten uitvoeren. Waarbij men overigens goed moet beseffen dat tarieven in feite irrelevant zijn, en dat alleen de uiteindelijke value-for-money telt.

Werkgroep

Dat outsourcing en offshoring de komende tijd een steeds grotere rol in ons vakgebied gaan innemen, staat als een paal boven water. Wat dat voor ons vakgebied Testen, voor de ICT als geheel en voor ons als IT-ers gaat betekenen is echter allerminst duidelijk.

Wat betekenen outsourcing en offshoring voor:

- ? ons vak?
- ? onze baan?
- ? onze functie?
- ? onze carrière?
- ? onze opleiding?

Hoe kunnen en hoe moeten wij ons op deze ontwikkelingen voorbereiden? Wat zijn kansen, wat bedreigingen?

Kortom, rondom dit onderwerp zijn er op dit moment veel meer vragen dan antwoorden beschikbaar.

Een nieuwe werkgroep zal de belangrijkste vragen expliciet maken en vervolgens actief op zoek gaan naar de antwoorden.

Gezamenlijk ITB- verband

De vragen die wij ons als testers stellen leven net zo sterk bij andere ICT-disciplines, waarbij natuurlijk de ene discipline wat verder is dan de andere. In zijn algemeenheid geldt, dat hoe technischer het vak en hoe verder verwijderd van de core business, des te makkelijker organisaties overgaan tot uitbesteding. En hoe professioneler, meer gestandaardiseerd en minder op directe menselijke interactie gericht, des te verder ze over de grens kijken.

Wij willen deze problematiek graag van een wat grotere afstand bekijken; meer zoeken naar de overeenkomsten binnen de verschillende ICT-disciplines dan naar de verschillen. Samen sta je immers sterker.

Vandaar dat we het initiatief hebben genomen om deze werkgroep op te richten in ITB-verband en dus ook de andere IT-beroepsverenigingen uitnodigen om deelnemers voor de werkgroep te werven.

Ervaring of interesse gevraagd

TestNet is op zoek naar ICT-ers die dit onderwerp willen uitdiepen en daarmee antwoorden willen geven op de vragen die daarover leven. Enerzijds kunnen dat testers zijn die in de praktijk met outsourcing en offshoring te maken hebben (gehad) en dus hun ervaringen met vakgenoten willen delen.

Anderzijds kunnen het ook mensen zijn, die verwachten er de komende tijd mee te maken te krijgen en van daaruit willen meedenken over hoe men zich op een uitbestedingsproces kan voorbereiden.

Zoals gebruikelijk is de werkgroep vrij om binnen het thema een eigen richting en invulling te kiezen. Bij een vlotte start in de komende maanden is een presentatie of publicatie in het najaar goed haalbaar.

Heb je interesse in deelname aan de werkgroep, geef je dan per email aan op mib@testnet.org.

Vermeld daarbij je woonplaats en je ervaring in of interesse voor dit onderwerp. Geef s.v.p. ook aan of je belangstelling hebt voor de rol van werkgroepcoördinator. Je aanmelding wordt door TestNet bevestigd en je krijgt een uitnodiging voor een kick-off zodra er voldoende belangstelling blijkt te zijn (ook van de andere ITB-verenigingen). Succes!

De Anti-Tester

De gemiddelde tester.

... heeft een ongezonde voorkeur voor dingen die niet goed zijn. ...is blij als hij veel fouten vindt. ... heeft het vasthoudend karakter van een dolle bullterriër. ...wordt nooit helemaal gewaardeerd door de rest van het projectteam. ...had eigenlijk zelf ontwikkelaar willen worden. ...is op projectborrels altijd een beetje stil. ...is per definitie een enorme priegelaar. ...houdt van regels en regelmaat. ...krijgt altijd te weinig tijd om de klus te klaren. ...wordt nooit helemaal goed begrepen. ...vindt heel veel neuzeldingen, maar haalt de echte 'joekels' er nooit uit. ...rijdt in een onopvallend autootje. ...krijgt altijd de verkeerde en onvolledige documentatie. ...heeft altijd meer tijd nodig

dan hij begroot. ...vindt de ontwikkelaars maar stom. ...doet geen gevaarlijke hobby's of sport. ...heeft achteraf toch mooi maar weer gelijk gekregen. ...vindt dat z'n tarief te laag ligt. ...en zou het allemaal heel anders gedaan hebben, als hij het voor het zeggen had. Maar dat had 'ie niet!

Tip: Als je nog niet langer dan 5 jaar tester bent is het misschien nog wel mogelijk om om te scholen. Anders ben ik bang dat je voor de rest van je carrière hopeloos verloren bent en vast blijft zitten aan het vak van tester.

Sterkte!

De dag van...

Door Antoñita Berdugo Morales
Test coördinator bij Sogeti

Iets voor zessen word ik gewekt door mijn zontje van 12 maanden. Ik geef hem wat (borst)voeding en sta dan op. Ik ontbijt met mijn zontje en als mijn man klaar is met douchen neemt hij het van mij over zodat ik kan douchen. Om 8 uur vertrekt mijn man naar zijn werk. Ik doe nog wat huishoudelijke zaken (wasgoed vouwen en aardappels schillen) en breng tegen half negen mijn zontje naar de crèche. Mijn huidige opdracht is niet zo ver; iets na negenen arriveer ik. Tijdens het opstarten van mijn pc, haal ik wat koffie voor mijn kamergenoten en mijzelf. Bij terugkomst lees ik al drinkend mijn mail.

Om 11.00u heb ik projectleidersoverleg; dat ga ik nu eerst voorbereiden. Eén van de agendapunten is feedback op mijn mastertestplan. Afgelopen week heb ik die gepresenteerd. In zo'n

presentatie aan niet-testers besteed ik de meeste aandacht aan wat testen nu precies is. Het is niet verbazingwekkend dat het ook nu weer een verrassing voor de aanwezigen is: testen vergroot de kwaliteit van de producten niet, maar maakt de kwaliteit inzichtelijk. Ook het testen van niet-software producten als AO, handleidingen, etc. was voor de meesten iets nieuws. Een ander onderwerp bij het projectleidersoverleg dat op mijn naam staat, is helderheid verkrijgen in verantwoordelijkheden binnen het programma. In het programma zijn zo'n 10 projecten en ieder project bestaat uit één of meerdere deelprojecten. Het was mij opgevallen dat de projectleiders verschillend denken over hun verantwoordelijkheden. De één vindt de ICT-producten wel zijn verantwoordelijkheid. De ander beschouwt dat als buiten zijn scope: het is de verantwoordelijkheid van de ICT-coördinator. Als testmanager zie ik de bui al hangen: als hier nu geen duidelijkheid in komt, zit ik straks met de problemen. De oplevering van software zal niet gelijktijdig zijn met de overige producten (AO, werkinstructies, etc.). En als sommige projectleiders het hebben over: 'ik stop de informatie analyse in een brievenbus en zie wel wanneer ICT met de producten komt' vrees ik dat de software niet aansluit op de AO. Ik kan de eerste bevindingen voor september al gaan schrijven... Omdat de meeste mensen visueel ingesteld zijn, zet ik een aantal scenario's van verantwoordelijkheden in een 'plaatje' zetten.

Om 11 uur begint het overleg. Het blijkt dat het programma overvol is en waarschijnlijk niet alle agendapunten behandeld kunnen worden. Gelukkig kwam het MTP nog aan bod. Er waren enkele positieve opmerkingen over de helderheid van het stuk. Meer niet. Dat is voor mij een overduidelijk signaal. Ik ken natuurlijk de zwakheden in mijn MTP. Het stuk is op zeer grote hoofdlijnen geschreven en is niet een echte MTP zoals het hoort te zijn. Er kan op dit moment ook nog geen echte MTP geschreven worden omdat b.v. nog niet bekend is welke producten er worden gemaakt. Toch hoopte ik opmerking over de teststrategie: de kern waar het met testen om draait. Wat test je, met welke diepgang en waarom juist die delen. Het is mij nu in ieder geval duidelijk: ik moet nog veel 'missiewerk' verrichten t.a.v. het testen. Helaas kwam mijn andere agendapunt niet meer aan de orde. Dat is verschoven naar volgende week.

's Middags is er een overleg met het kwaliteitshuis. Ik zit daar in namens het testen en bepaal daarmee het beleid t.a.v. het testen voor twee grote programma's. Door omstandigheden was het kwaliteitshuis nog nooit bijeen geweest. Tijdens dit overleg werd duidelijk dat het kwaliteitshuis eigenlijk een bedrijfsorganisatieonderdeel is en dus ook tot ver na afronding van beide programma's zal blijven bestaan. Dit is iets anders dan ik had verwacht. Ik zit er in met als doel het testproces van beide programma's zo soepel mogelijk te doen verlopen. Als ik testproducten moet

ontwikkelen voor de staande organisatie is het een heel ander verhaal. De testproducten worden dan veel algemener van opzet en de ontwikkeling ervan duurt veel langer. Ik begin mijn twijfels te krijgen over mijn inzet in het kwaliteitshuis. Ik moet het maar even laten bezinken.

De rest van de middag besteed ik aan mailtjes aan acceptatieteams: afspraken maken voor het presenteren van mijn MTP. Per slot van rekening moeten zij als acceptant achter de teststrategie staan. Omdat de organisatie in een volledige reorganisatie zit (zowel de 'klant'-zijde als de ICT-zijde), is het niet eenvoudig om de acceptanten te benaderen voor hun acceptatiecriteria. Het is nu nog niet duidelijk hoe de nieuwe organisatie eruit gaat zien en wie straks waar zit. Om toch voortgang te kunnen boeken, zijn er acceptatieteams opgericht met daarin managers van de toekomstige afdelingen.

Om 16.00u vertrek ik naar een cursus in Diemen. Helaas, ik heb pech. Een enorme file van Amersfoort tot voorbij Hilversum. Tegen half zeven kom ik pas aan. En als 'straf' is er ook geen maaltijd meer. Een appeltje en een toetje, daar moet ik het mee doen. De cursus was zeer interessant: docentenopleiding NLP. Ik vind het iedere keer verbazingwekkend wat er allemaal speelt bij communicatie. En het is vooral indrukwekkend te ervaren dat bij het toepassen van die kennis de communicatie veel beter gaat. De cursus duurt tot 21.00u en ik vertrek dan weer naar het hoge noorden: Groningen.

Om 23.00u ben ik thuis. Als eerste even naar mijn slapend zontje kijken en vervolgens met mijn man een glas wijn drinken. En dan snel naar bed want mijn zontje is om 6 uur weer wakker.

Verslag thema-avond 23 februari

Door Michiel Vroon
evenementen@testnet.org

Afgelopen 23 februari was het zover; de eerste thema-avond van Testnet in 2005. De avond, georganiseerd door Rik Marselis en Cees Dulfer, had een interactieve opzet en droeg de titel "Testen in onderhoudssituatie". Bedoeling van de bijeenkomst was om met alle deelnemers na te denken en discussiëren over de activiteit testen binnen een onderhoudssituatie. Hiervoor hadden de organisatoren één centrale stelling en een fiks aantal substellingen bedacht.

Als eerste werd door Cees en Rik de centrale stelling toegelicht. Deze luidde als volgt:

Onderhoud behoeft geen aparte testfase en testorganisatie, dit kan geheel worden uitgevoerd door en onder verantwoordelijkheid van beheerders

Om de discussie zuiver te houden werden hierna twee belangrijke definities gesteld, te weten "wat verstaan we onder onderhoud en beheer". Onder onderhoud werd de volgende lijst met activiteiten verstaan (waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen activiteiten die geen invloed hebben op de specificaties van

de software en activiteiten die dat wel hebben).

Wel invloed op de specificaties:

- ? oplossen van showstoppers;
- ? bug fixing;
- ? technisch onderhoud;
- ? preventief onderhoud;
- ? herstel van schoonheidsfoutjes.

Geen invloed op de specificaties:

- ? kleine functionele wijzigingen;
- ? grote functionele wijzigingen.

Met beheer werd bedoeld:

- ? activiteit binnen de lijnorganisatie;
- ? activiteit die getrapte afhandeling kent:
  - ? 1ste lijn: eerste afhandeling, FAQ, known-errors;
  - ? 2de lijn: probleemanalyse;
  - ? 3de lijn: oplossen en implementeren;
  - ? binnen beheer onderkennen we de functies technisch- en functioneel applicatiebeheerder.

De volgende stap was om in 4 groepen de centrale stelling vanuit verschillende aanvliegeroutes te benaderen. Het resultaat hiervan was als volgt:

Groep 1: Kunnen beheerders testen?

De conclusie van de groep was "ja", met een hoop mitsen en maren die vooral te maken hebben met enerzijds de soort test en anderzijds de soort beheerders. Zo kan bijvoorbeeld een technisch applicatie beheerder geen functionele wijzigingen testen

Groep 2: Is er een aparte testorganisatie nodig?

In het algemeen vond de groep dat dit wel noodzakelijk was met daarbij de opmerking dat de inrichting van deze organisatie afhankelijk was van de volgende factoren:

- ? grootte organisatie;
- ? risico's;
- ? impact fout/functionele wijzigingen;
- ? beschikbaarheid van personeel;
- ? beschikbaarheid van systemen;
- ? bestaande kennis en ervaring rond deze systemen;
- ? complexiteit van deze systemen.

Groep 3: Wanneer beheer, wanneer een project?

De volgende criteria waren geïdentificeerd door de groep voor het bepalen of iets wel of niet in projectvorm moest plaatsvinden:

- ? geld, tijd en resources;
- ? de betrokken disciplines en rollen;
- ? de risico's die de wijziging met zich meebrengt.

Groep 4: Onder welke randvoorwaarden kunnen beheerders testen?

De groep identificeerde de volgende randvoorwaarden:

- ? een beheerder moet communicatief vaardig zijn;
- ? er moet een gedegen ingericht en ingebed testproces zijn;
- ? testscripts, draaiboeken en testdata moet aanwezig zijn;
- ? er moet een beheerde testomgeving zijn;

- ? de beheerder moet (functionele en technische) kennis hebben van de applicatie;
- ? de beheerder moet basale kennis hebben van testuitvoering;
- ? het is NIET noodzakelijk om gecertificeerd te zijn in een test methodiek;
- ? het is NIET noodzakelijk om kennis te hebben van testvoorbereiding.

Na deze sessie brak het tweede deel van de avond waarin individueel verschillende substellingen bediscussieerd zouden worden. Hiervoor werd aan iedereen een lijst met 11 substellingen uitgedeeld en hierop kon je per substelling aangeven of je het er mee eens was of niet. Per substelling werd door de Cees en Rik één voorstander en één tegenstander uit het aanwezige publiek gekozen die ieder om beurten hun standpunten konden verkondigen. Het resultaat daarvan staat onder dit verslag.

De avond met deze vernieuwende opzet werd door iedereen als een succes ervaren en het is daarom ook te verwachten dat er in de toekomst meer van deze formule gebruik gemaakt gaat worden. De organisatie in de personen Rik Marselis en Cees Dulfer worden bedankt voor hun inzet tijdens de voorbereiding van de avond en op de avond zelf en we hopen iedereen weer op de volgende thema avond op 23 maart weer te begroeten.

Erik's Column

Door Erik van Veenendaal
eve@improveqs.nl

Review moderator: een kans voor testers!!

Het valt mij iedere keer weer op hoe weinig testers echt verstand hebben van reviews en inspecties. Toch zijn wij de mensen die claimen vroegtijdig fouten te willen vinden. Toegeven, de meeste testers weten wat reviews zijn, kennen de verschillende stappen en soms zelfs de theorie van Tom Gilb. Echter gedegen praktische vaardigheden, weten hoe je het echt haalbaar kunt implementeren, een master review plan opstellen, het verschil tussen inspecties en technical reviews kunnen aangeven, het ontbreekt allemaal in de bagage van menig tester. Raar, als je bedenkt dat het gewoon een vorm van (statisch) testen is. Veelal zijn wij, ook na al die jaren, nog bezig met het grote vangnet in te richten op het einde van een project: de systeem- en/of acceptatietest.

Gelukkig wordt in het opleidingscurriculum "ISEB Practitioner Certificate in Software Testing" ruim aandacht besteed aan reviews en inspecties. Een (gecertificeerde) Practitioner zou op de bovenstaande vragen een antwoord moeten hebben! Eigenlijk gaat het volgens mij nog verder, niet alleen moet de

tester een antwoord hebben, hij zou de lokale expert moeten zijn op het gebied van reviews en inspecties. Een van de succesfactoren voor een goede invoering van reviews en inspecties, is de beschikking hebben over dedicated en goede opgeleide moderatoren. Organisaties die het principe van 'moderator-du-jour' toepassen zien veelal hun reviews en inspecties mislukken. Moderatoren zijn eigenlijk een soort proceseigenaar van het statisch testproces.

Wie kan nu eigenlijk beter moderator zijn dan de senior tester of testcoördinator? Wij dragen kwaliteit in ons hart, en daar gaat het bij review toch om. Wie heeft er belang bij goede requirements: de tester. Wie wil graag vroegtijdig betrokken zijn bij een project: de tester. Wie heeft in het begin van het project nog enigszins tijd (over): de tester. Wie heeft de beschikking over goede communicatieve vaardigheden (van groot belang bij modereren): de tester. Tevens zal je merken dat de rol van moderator in het begin van een project ervoor zorgt dat je 'vrienden' maakt, je helpt immers het project vooruit. Deze goede relaties kunnen later tijdens de vangnetfase nog goed van pas komen, als het echt spannend wordt en je negatief moet adviseren over de kwaliteit van het product. Kortom: testers zorg ervoor dat je echte kennis en kunde gaat opbouwen ten aanzien van reviews en inspecties. Word moderator, grijp deze unieke kans! Succes met deze nieuwe uitdaging.

Voor vragen of een reactie kunt u mailen.

TPI survey 2004

Door Tim Koomen
tim.koomen@sogeti.nl

In oktober en november 2004 is een wereldwijd onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken rond testprocesverbetering (TPI). De subscribers van de TPI- en TMap®-websites zijn gevraagd om mee te doen en ook is de vraag gesteld aan diverse SIGIST's (Special Interest Groups in Software Testing) om het verzoek aan hun leden door te geven. In totaal hebben 99 mensen deelgenomen. De resultaten zijn beschreven in een rapport. Enkele highlights zijn:

- ? 61% van de deelnemers antwoordde dat verbetering van het testen leidde tot betere softwarekwaliteit, ofwel minder problemen in productie;
- ? 83% van de deelnemers antwoordde dat verbetering van het testen een (veel) betere beheersing van het testen tot gevolg had;
- ? 77% gaf aan dat de ROI van de TPI investering (heel) goed is.

In de IT is meten nog steeds een uitzondering. In slechts 17% waren de resultaten van TPI hard meetbaar; De twee belangrijkste factoren die een positieve invloed hadden op de implementatie waren management commitment (23%) en betrokkenheid van de testers in het betreffende testproces zelf (23%). Als grootste negatieve invloed antwoordde 18% het neerzetten van onrealistische verwachtingen. 92% van de deelnemers gaf aan dat de bijdrage van het TPI-model aan het verbeterproces

(heel) goed is geweest.

Als je bent geïnteresseerd in de resultaten van het totale TPI-onderzoek kun je het Engelstalige rapport downloaden van www.sogeti.nl/tpi, "Report TPI survey 2004". Ook verschijnt binnenkort een publicatie over het onderzoek in een bekend IT-vakblad.

CARS for TMap®

Door Tom Hoppenbrouwer
tom.hoppenbrouwer@sogeti.nl

Sneller, beter en goedkoper testen door meer grip op het testproces.

Steeds meer organisaties onderkennen de toegevoegde waarde van gestructureerd (software)testen als middel om de kwaliteit van softwareproducten te verhogen en het bedrijfsproces te beschermen tegen verstoringen in de ICT-voorziening. Ondanks de inzet van professionele testers, methoden, technieken, en hulpmiddelen (zoals sjablonen en tools) blijft het echter toch vaak lastig om het testproces te beheersen en te stroomlijnen. Hoe krijgt de organisatie meer grip op testen als proces? Een belangrijk deel van de oplossing ligt in de integratie van enerzijds de mensen, activiteiten en hulpmiddelen en anderzijds een bestuurbaar en meetbaar proces op basis van de gekozen testmethode. CARS for TMap®, een gezamenlijke ontwikkeling door Compuware Nederland B.V. en Sogeti Nederland B.V., biedt organisaties alle kaders voor een volledig ingericht testproces volgens TMap®, inclusief workflowmanagement, sturing

en rapportage en effectieve geautomatiseerde ondersteuning van alle testactiviteiten.

Testen móet effectiever en efficiënter.

Veel organisaties zijn op zoek naar verbeteringen in het testproces. Testen als essentiële ICT-activiteit is wel onderkend. De vraag is echter hoe het testen effectiever en efficiënter kan worden ingericht. Toenemende afhankelijkheid tussen bedrijfsprocessen en ICT-ondersteuning en groeiende directieaandacht voor een effectieve besteding van de ICT-budgetten vormen hiervoor vaak de aanleiding. In eerste instantie trachten organisaties deze verbeteringen te bereiken door methoden en technieken uit de markt over te nemen of zelf te ontwikkelen, door professionele testers op te leiden of in te huren, door relatief veel tijd te besteden aan communicatie en afstemming, door te investeren in de ontwikkeling van richtlijnen en standaards en door de aanschaf van tools ter ondersteuning van bepaalde activiteiten (zoals testmanagement, bevindingenbeheer of geautomatiseerde testuitvoering). Toch lijkt het met al die inspanning niet te lukken om zeker te stellen dat het testproces zowel binnen alle projecten als tijdens beheeractiviteiten gecontroleerd verloopt. Daarvoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen, zoals:

- ? onderlinge verschillen in kennis en ervaring van de ingezette testprofessionals;
- ? verschillen in de wijze waarop kennis en ervaring worden ingezet;
- ? verschillen in omstandigheden

waaronder testactiviteiten worden uitgevoerd;

- ? verschillen in de wijze waarop de testers binnen projecten worden aangestuurd ten aanzien van de toepassing van methoden, technieken, richtlijnen en standaards;
- ? en de belangrijkste: onvoldoende grip op het testproces.

Gestructureerd testen volgens TMap®

De testmethode TMap®, de 'Test Management approach' is door Sogeti ontwikkeld om organisaties te helpen bij het doelgericht inrichten van hun testproces. Daardoor kan vooraf worden geborgd dat de voor de organisatie belangrijke kenmerken van een informatiesysteem tijdens het testen de juiste aandacht krijgen. De daarbij behorende activiteiten worden vooraf begroot en gepland, waardoor inzicht ontstaat in de samenhang van testen met andere (project-)budgetten en –plannen en waardoor voortgangsbewaking en (bij)sturing van de testactiviteiten mogelijk wordt. De testactiviteiten worden zodanig gefaseerd, dat de testuitvoering zo kort mogelijk op het kritieke tijdpad van het project ligt. De testactiviteiten zelf worden, binnen de mogelijkheden van de organisatie, zo efficiënt mogelijk uitgevoerd.

Testen in de praktijk

Dat werken met methoden en technieken, richtlijnen en standaards en een professionele staf op zich nog geen optimaal, geborgd en herhaalbaar testproces oplevert, zien we dagelijks om ons heen. Projecten vinden telkens het wiel uit, testers geven elk

vanuit hun eigen kennis en ervaring invulling aan hun werkzaamheden, aangeschafte tools verdwijnen ongebruikt in de kast en het hoger management vraagt zich steeds vaker af hoe de prijs-kwaliteitverhoudingen van testen kan worden verbeterd.

Grip op het testproces

Om organisaties in staat te stellen hun testproces over projecten en beheeractiviteiten heen te borgen, aan te sturen en te stroomlijnen, hebben Compuware en Sogeti samen CARS for TMap® ontwikkeld. Het biedt een volledig geïntegreerd testproces, waaronder workflowmanagement, sturing, rapportage en een complete set aan geautomatiseerde tools voor alle voorkomende testactiviteiten. Alle (test) activiteiten zijn opgenomen in de workflow, inclusief op te leveren producten en onderlinge afhankelijkheden. Beheer van de acceptatiecriteria (de requirements) en van de bevindingen zijn hieraan toegevoegd.

Via de web portal krijgen medewerkers vanaf hun eigen werkplek toegang tot de projecten waaraan zij werken. In één oogopslag ziet de tester per project welke werkzaamheden aan hem of haar zijn toegewezen. Per activiteit zijn de juiste sjablonen en tools beschikbaar, zoals de tool Reconcile voor het beheren van requirements, de tools QA Centre, QA Run/Testpartner en QA Load voor testmanagement en testuitvoering of de tool TrackRecord voor het beheren van de bevindingen. Projectleiders volgen de voortgang van de activiteiten.

Afgeronde activiteiten worden gereed gemeld, waardoor vervolgvactiteiten kunnen worden gestart. Opdrachtgevers en lijnmanagement kunnen de voortgang van projecten volgen en tal van statistieken bekijken via de vele voorgedefinieerde rapportages. Tevens kunnen zelfgedefinieerde rapportages eenvoudig worden toegevoegd.

Conclusie

Ondanks de inzet van professionele testers, methoden, technieken, en hulpmiddelen is het vaak moeilijk om het testproces als geheel te borgen, te sturen en te stroomlijnen. Door naast de verschillende testactiviteiten ook het testproces als geheel te definiëren en te ondersteunen, krijgen organisaties meer grip op de effectiviteit en de efficiëntie van testen. Onze aanpak biedt een volledig geïntegreerde omgeving voor aansturing, uitvoering en verbetering van het testproces binnen organisaties.

Meer weten?

Voor meer informatie :

Marcel Woltjes
telefoon: 06 – 55 68 55 35
marcel.woltjes@nl.compuware.com
of

Tom Hoppenbrouwer
telefoon: 06 – 55 57 88 22
tom.hoppenbrouwer@sogeti.nl

Known Errors

Door de Redactie
TNN@testnet.org

Het is een tijd niet voorgekomen, maar in onze special van december 2004 is een artikel geplaatst onder een verkeerde naam. Daarom is in dit nummer van TNN een gereviseerde versie geplaatst van het artikel: Balans tussen

professionaliteit en pragmatiek door Rochus Gorkink

Balans tussen professionaliteit en pragmatiek

Door Rochus Gorkink
rochus.gorkink@capgemini.com

Als testspecialist kom je vaak binnen als hekkensluiter. De software ontwikkeling is al gestart en de specificaties liggen vast. Van de testspecialist wordt verwacht dat hij of zij de kwaliteit van het product bewaakt. Deze kwaliteit moet zo goed zijn als de klant denkt het te willen, niets meer en niets minder. Waar begint je professionaliteit en waar neemt pragmatiek het over? Een aantal praktische tips.

De druk die bij aanvang van een testopdracht wordt opgelegd door de opdrachtgever is groot. De eisen voor de tijd, de kwaliteit en de mankracht waarmee het gedaan moet worden zijn niet allemaal haalbaar of op zijn minst strijdig. Toch worden dergelijke opdrachten vaak wel aangenomen, zeker in een slappe markt. Hoe pak je dit dan aan als kwaliteitsbewuste testspecialist?

Knelpunten

Als je met de testopdracht aan de slag gaat, of je zit er misschien middenin, neem dan de tijd om de knelpunten te bepalen. Welke factoren in deze opdracht hinderen het volbrengen van de opdracht het meest? Is het de tijdsdruk, de kwaliteit van de opleveringen, de gekozen teststrategie of iets anders? Om jouw verhaal in elke stap goed over te kunnen brengen, zal je deze knelpunten moeten kunnen

beargumenteren. De eerste keer dat je een knelpunt noemt, zal je aan een globale onderbouwing voldoende hebben. Gaandeweg zal je echter met een meer gedetailleerde en betere onderbouwing moeten komen.

Teleurstellen

Maak je borst maar nat, want je zult de opdrachtgever moeten teleurstellen. Tenminste, als zijn eisen niet haalbaar zijn. Doe dit vooral vooraf, maar met beleid. Niemand zal het accepteren om voor onvoldongen feiten geplaatst te worden en zeker jouw opdrachtgever niet. Bereid dit gesprek daarom goed voor met een knelpuntenanalyse. Jij als testspecialist bent de kennisdeskundige en moet dus de juiste argumenten en ook alternatieven aandragen. Door de inbreng van de juiste argumenten kan je de opdrachtgever overtuigen van de knelpunten en de noodzaak tot verbetering. Nadat hij een knelpunt onderkent, kan hij aan de hand van door jou aangedragen alternatieven kiezen voor de juiste oplossingsrichting. Dit is natuurlijk het ideale scenario, maar het kan ook anders verlopen.

Verder gaan of niet

Wat als je de opdrachtgever niet overtuigd hebt? Dan wordt het pas echt lastig. Het komende traject zal dan veel problemen met zich meebrengen. De keuze van jezelf is dan of je hierin mee gaat. Heb je de mogelijkheid om nee te zeggen, overweeg dan of dit in jouw belang is. Dit hangt veel af van de karaktereigenschappen die je bezit. Ben je niet pragmatisch ingesteld dan kan je beter van de opdracht afzien. Tijdens het

uitvoeren ervan kan je het grote risico lopen dat je de spanningen niet voldoende kan ontladen.

Ben je een pragmaticus dan kan het goed zijn om de opdracht wél aan te nemen. Door jouw houding kan je een wezenlijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van het product. Wel is het belangrijk om vooraf de juiste maatregelen te treffen en tijdens de opdracht de valkuilen te vermijden. Heb je hierna besloten om jouw steentje bij te dragen, ga dan het gesprek aan met de opdrachtgever. Zeg hem dat je de ondanks je eerder geuite bezwaren de opdracht zo goed mogelijk zal proberen uit te voeren. Hiermee maakt je van een resultaatverplichting een inspanningsverplichting.

Kwaliteitsdruk

Nu je met de opdracht verder gaat, zal je keuzes moeten maken hoe je de kwaliteit het beste kan dienen. Zit je binnen een vastgesteld plan, probeer dan eerst de meest kwaliteitsverbeterende activiteiten zo vroeg mogelijk uit te voeren. Plan tijdrovende activiteiten aan het eind van het project.

Een ander belangrijk aspect om de kwaliteitsdruk te verminderen is de kwaliteit van het opgeleverde product inzichtelijk te maken. Door het bijhouden van voortgang, bijvoorbeeld in de vorm van aantal gehouden testen en gevonden fouten, wordt kwaliteitsvoortgang duidelijker voor de opdrachtgever. Dat haalt een onzekerheid weg en brengt feiten naar boven, hoe ernstig ook. Hierop kunnen vervolgens acties ondernomen worden.

Tijdsdruk

Bij deze opdrachten is de

tijdsdruk hoog. Vanuit de opdrachtgever wordt vaak verwacht dat je geen "9 tot 5 mentaliteit" hebt en je dus flexibel opstelt met je inzet. De opdrachtgever heeft je echter voor een beperkt aantal uren ingehuurd, maximaal 40 uren per week. Wat levert het jou en het project op als je meer dan dit aantal uren gaat werken? Voor een korte periode zal je het wel lukken om meer dan 40 uren te werken, maar op de lange duur is het niet effectief. Het misverstand bestaat dat de uren boven jouw 40 uur nog effectief zijn. Dit is echter niet het geval en daarom moet je er zelf voor zorgen dat je dit niet structureel laat gebeuren. Het projectbelang wordt er niet mee gediend.

Zorg in deze discussie dat je jouw zogenaamde Work-Life balans goed op orde houdt. Komt het inderdaad voor dat je die extra uren maakt, zorg er dan ook voor dat je deze uren weer compenseert door ze snel op te maken. Denk dan aan een vrije middag of zelfs dag. In sommige projecten wordt deze vrije tijd gezien als vakantie. Dit argument is hier niet van toepassing. Er is namelijk geen sprake van extra vrije uren buiten je inzet, daarnaast waren de overuren ook niet lang van te voren gepland.

Tot slot

De druk die een opdracht met zich meebrengt kan in belangrijke mate door jezelf worden gestuurd. Belangrijk zijn de keuzes die je maakt bij aanvang en tijdens de opdracht. Helder communiceren en verwachtingsmanagement is een belangrijk onderdeel, maar ook het afbakenen van jouw eigen belangen. Uiteindelijk geldt in deze trajecten dat jij op professioneel vlak alleen effectief kan zijn als je

voldoende pragmatisch omgaat met kwaliteit en je Work-Life balans.

5 Vragen aan Rogier Ammerlaan

Vraag: "Ik vind testen een leuk vak want..."

Antwoord: "Ik vind testen een leuk vak want je bent continue bezig met mensen en de communicatie tussen personen. Vooral de brug die tijdens testen geslagen wordt tussen enerzijds de ontwikkeltak met programmeurs en technische projectleiders als de business met gebruikers en business cases. Het continue communiceren en het verplaatsen in de rol van de gebruiker die uiteindelijk met het informatiesysteem moet gaan werken en welke rol testen daarin heeft interesseert mij en maakt het vakgebied voor mij een continue uitdaging."

Vraag: "Het grootste misverstand over testen is..."

Antwoord: "Het grootste misverstand over testen is dat het overbodig is. Vaak hoor ik (nog steeds) in mijn omgeving "het hoeft niet getest te worden want het is toch goed gebouwd". Voor mij, en ik denk dat ik voor velen spreek, is dit toch al achterhaald. Mensen maken fouten en testen is niet een controlemiddel om te kijken of de ontwikkelaar zijn werk goed gedaan heeft. Testen heeft belangrijke verantwoordelijkheid binnen het ontwikkeltraject, namelijk het gezamenlijk met alle betrokken disciplines het tot een succes maken van het ontwikkeltraject voor de

opdrachtgever en zijn gebruikers"

Vraag: "Over 5 jaar zie ik mijzelf in de functie van..."

Antwoord: "Over 5 jaar zie ik mij zelf in deze functie...tja, momenteel druk actief als quality test consultant en als test docent voor TMap® en ISEB Foundation bij verschillende klanten. Maar een goede ambitie is nog om uiteindelijk als docent ISEB Practitioner cursus te kunnen geven om de kennis over het vakgebied testen uit te dragen. Een eventuele andere ambitie is het doorgroeien vanuit test management richting projectmanagement"

Vraag: "Een tester moet zeker beschikken over de vaardigheid of kennis om..."

Antwoord: "Een tester moet zeker beschikken over de vaardigheid of kennis om op de juiste manier te kunnen communiceren, met mensen om kunnen gaan en een zeer enthousiasmerende houding hebben. Naast de theoretische kennis van testen en testtechnieken ook kunnen beschikken over de juiste praktische invulling en een goede mix tussen praktijk en theorie in het gebruik van methoden en technieken."

Vraag: "In de toekomst hoop ik dat binnen het

test vakgebied....is veranderd, omdat..."

Antwoord: "In de toekomst hoop ik dat binnen het test vakgebied vooral binnen de kantoorautomatisering nog professioneler met het testvak wordt omgegaan. Dat ook testtechnieken, -methodes en geboden handvatten zoals TMap® of ISEB ook daadwerkelijk toegepast worden. Uit de praktijk heb ik gemerkt dat formele testtechnieken nog niet overal gebruikt worden en dat op de projecten waar ik deze toepas en uitdraag hier bewezen meerwaarde mee te behalen is."

Vraag: "Ik geef de vraag door aan..., omdat..."

Antwoord: "Ik geef de vraag door aan Jaap de Roos van SQS Nederland, omdat Jaap een prettige collega is om mee samen te werken die professioneel met zijn vakgebied bezig is."

Cultuurconflicten: het gedrag van IT-experts

Door Ron Tolido
ron.tolido@capgemini.com
Ron Tolido is Chief Technology Officer (CTO) bij Capgemini en jurylid van de RAD Race. Hij parkeert voorwaarts in.

Er is een opvallende relatie tussen het gedrag van IT'ers en de vakspecialisatie waarvoor ze hebben gekozen. Ron Tolido wijdt drie artikelen aan de eigenaardigheden van de meest opvallende categorieën IT'ers. In het eerste artikel beschrijft hij de Java-ontwikkelaar, de Microsoft-ontwikkelaar en de testers. Dit inzicht helpt de soms ondoordringelijke gedragingen van IT'ers te begrijpen. Bovendien zou het

de onderlinge communicatie kunnen bevorderen.

In zijn roman 'The Languages of Pao' (1957) schetst science-fictionsschrijver Jack Vance een beeld van een planeet waar sterk uiteenlopende volkeren wonen. Hoewel de inwoners van Pao allemaal dezelfde biologische achtergrond hebben, bestaan er grote verschillen in cultuur en gedragingen. Volgens Finisterle, een Paoïstische lector in de 'dynamische linguïstiek', kan dat allemaal worden teruggevoerd op de verschillende talen die de volkeren spreken. "De taal bepaalt het gedachtepatroon, de volgorde waarin verschillende reactiesoorten op daden volgen. Geen enkele taal is neutraal. Alle talen oefenen druk uit op de geest van de massa, sommige iets heftiger dan andere." In een breder kader bekeken betoogt Finisterle eigenlijk dat elk taal een bepaald wereldbeeld oplegt aan de geest. En wat het 'ware' wereldbeeld is, weet niemand. Want het begrip 'waar' is inbegrepen in de vooroordelen van degene die het probeert te definiëren. Die vooroordelen krijg je als het ware cadeau bij de begrippen die je hanteert om de wereld te beschrijven. In Pao spreekt het volk van de Krijgers een taal die is gebaseerd op verschil en vergelijking van kracht, met een directe en eenvoudige grammatica. Er zijn veel harde klinkers en krachtige keelklanken en een aantal sleutelbegrippen wordt met een zelfde woord aangeduid, zoals 'vreugde beleven' en 'weerstand overwinnen' maar ook 'ontspanning' en 'schaamte'. Er bestaat ook een volk van Handelaars: lieden die

zich van een symmetrische taal bedienen met een nadrukkelijke getalstructuur, ingewikkelde aansprektitels (om goed te kunnen huichelen) en gelijkklinkende woorden om dubbelzinnigheid, wederkerigheid en overtuigingskracht te benadrukken.

Het is slechts science fiction. Maar de wereld van PAO biedt harde aanknopingspunten voor wie greep probeert te krijgen op de verschillende culturen van IT-vakbeoefenaars. Zelfs een kort antropologisch onderzoek leert al dat er een overtuigende correlatie bestaat tussen de sociaal-culturele achtergrond van een programmeur en de programmeertaal waarin hij is gespecialiseerd. In feite hebben de betrokken individuen nooit een vrije keuze gehad, ook al gaan de zelfbeelden vaker dan gemiddeld in de richting van een zelfstandig, onafhankelijk opererend genie. Ook de gedragingen van andere IT-vakbroeders lijken nauw verband te houden met de concepten en begrippen van waaruit dagelijks de wereld wordt gezien en verklaard, of het nu gaat om projectleiders, pakketspecialisten of testers. Dit inzicht helpt om de soms ondoorgroondelijke gedragingen van IT-vakgenoten beter uit te leggen aan anderen. Ook zou het de onderlinge communicatie moeten kunnen bevorderen en helpen te begrijpen in welke richtingen een professional zich wél of juist helemaal níét zal kunnen ontwikkelen.

De Java-programmeur bijvoorbeeld, bij uitstek analytisch ingesteld en gericht op het vinden van complexe problemen - ook als die er eigenlijk niet zijn - kan niet

anders dan de wereld bezien vanuit een streng gestructureerd methodisch raamwerk en vanuit de uitdaging om concepten van het ene type over te zetten naar die van een ander, nauwelijks verenigbaar type. In het algemeen zal deze categorie IT'ers weinig begrip kunnen opbrengen voor de collega's uit het Microsoft-kamp, die vooral gericht zijn op vroege, tastbare resultaten om die pas in een later stadium fijn te slijpen (als dat zo uitkomt).

De cultuur en gedragingen van de in dit artikel geschetste IT-archetypen zijn misschien wat uitvergroot beschreven. Elke zichzelf respecterende beroepsbeoefenaar zorgt ervoor dat er effectief wordt gecommuniceerd en dat de opdrachtgever krijgt waarom hij vraagt. Maar net als bij de Paoïsten, helpt een analyse van de specifieke talen en mores van de IT'ers om meer greep te krijgen op het vakgebied. Automatiseringsgids 2005

De Java-ontwikkelaar

Het kan niet anders, of lieden met een overserieuze, analytische inslag worden Java-programmeur. Als je als klant een 'Javaan' van de IT-afdeling met een vraag benadert leidt dit doorgaans tot gefronste wenkbrauwen. Er blijken problemen te zijn waar de onopgeleide eindgebruiker overduidelijk geen weet van heeft. Complexe UML-diagrammen verschijnen op het bureau. Er wordt vaag iets gemompeld over design patterns. Als je wilt beginnen over het te bouwen scherm, word je ruw weggehoond. Gebruikersinterfaces! Een typische beginnersfout. Eerst moet er maar eens een zeventvoudige geneste class hiërarchie worden ontworpen. Dan zullen er maanden nodig zijn om die door te vertalen naar een relationele database. Want dat past nu eenmaal erg moeilijk op elkaar. Daarna kan er wellicht eens over de GUI worden nagedacht. Als intentie, zeg maar.

De Java-ontwikkelaar komen we in de nog prille historie van de IT in verschillende incarnaties tegen; de programmeertaal is bij dit alles slechts een tijdelijk symptoom. Dit type wordt voortgedreven door een sterke fascinatie voor complexiteit en analytische uitdagingen. Gekoppeld aan de neiging tot innoveren kunnen 'Javanen' zichzelf met succes een carrière lang bezighouden met zelf veroorzaakte problemen. Bewust of onbewust wordt elke poging om het vakgebied te versimpelen de kop ingedrukt. Toen 4GL's en relationele databases te veel door klanten werden begrepen waren daar opeens objectoriëntatie en bijbehorende moeilijke programmeertalen als C++ en Java. Dat paste niet zo goed op elkaar en daarom bogen de Java-ontwikkelaars zich met groot vakmanschap over aanpakken, algoritmen en tools om de in feite onverenigbare werelden op elkaar af te beelden. Recentelijk kwamen daar nog meer nieuwe, opnieuw afwijkende concepten als XML en webservices bij.

'Javanen' schrijven graag dikke boeken over hun methoden en technieken. De voorliefde gaat uit naar theoretische benaderingen en wie te snel concreet wordt, wordt niet serieus genomen. In programmeerwedstrijden als de jaarlijkse RAD Race zijn teams van Java-programmeurs waargenomen die na twee dagen nog geen aanmeldscherm werkend hadden weten te krijgen. Maar er werd trots gewezen op het diep doordachte ontwerp en het feit dat ergens op de server een cruciaal achtergrondproces met succes was opgestart.

Java-ontwikkelaars zullen hun auto altijd omstandig achterwaarts inparkeren in een parkeergarage. Het idee daarachter is dat er straks, ooit, aan het einde van de dag, makkelijker kan worden weggereden. Er wordt graag in de toekomst gedacht. Dat het moment van inparkeren even wat meer tijd en aandacht vraagt, wordt dan op de koop toe genomen. Vanuit de drang om problemen op te zoeken wordt onwillekeurig zelfs wel in een nauw plekje tussen twee auto's geparkeerd terwijl enkele meters verderop een zee van ruimte beschikbaar is.

Het ligt voor de hand dat Java-ontwikkelaars geen vanzelfsprekende liefdesrelatie met Microsoft-ontwikkelaars onderhouden. De laatste categorie wordt gedreven door tastbare, snelle resultaten en een typische trial & error-stijl van ontwikkelen. De 'Microsofter' vermoedt een verlamme introspectie bij de 'Javaan'. De Javaan beschouwt de Microsofter als een onprofessionele losbol. Een ontwerp dat door een Javaan is gemaakt zal door de programmerende Microsofter worden ervaren als onnodig ingewikkeld en vooral onrealistisch. Als al de tijd wordt genomen om de lijvige specificaties door te nemen.

Testers kunnen het aan de andere kant doorgaans goed vinden met Javanen, alleen al door de gedeelde fascinatie voor complexiteit en de analytische instelling. Javanen kunnen wel geïrriteerd raken door de dwingende opstelling van testers, die zich uiteindelijk als de spreekbuis van de eindgebruiker beschouwen en daardoor functionaliteit kunnen eisen die door de Javaan als irrelevant of onverantwoord wordt afgedaan.

De Microsoft-ontwikkelaar

Wie met een probleem in het Visual Basic-kamp van een IT-afdeling terecht komt, vindt daar een heel ander onthaal dan bij de Java-ontwikkelaars. In de gezellig rommelige ruimte zwerven achteloos weggesmeten pizzadozen, lege Red Bull-blikjes en niet opengemaakte handleidingen. Je treft altijd wel een goedlachse, morsig ogende glazenwasser aan die bij nader inzien het hoofd van het programmeursteam blijkt te zijn. Nadat je nog maar een paar seconden bezig bent met het schetsen van de gewenste functionaliteit, draait de Microsofter zich al om. Verheugd begint hij met de muis prototypes op het scherm bij elkaar te klikken. De databasetabellen vliegen je om de oren. Als Visual Studio een foutmelding geeft, tikt hij stevast de errorcode in op Google. Ergens op de wereld blijkt zich altijd wel een soortgenoot te bevinden die dezelfde noot al een keer gekraakt heeft. Dat geeft de verbondenheid van een leutige broederschap, een beetje Prins Kiske d'n Twidde & de Raad van Elf.

Nog vijf minuten doorklikken en de applicatie is klaar. In een nog wat slordig ogend, kakelbont scherm kunnen inderdaad een paar velden worden ingevuld. Daarna crasht Windows. De Microsoft-expert kijkt met een blijde blik van herkenning toe. Hij bekent wel eens vaker met dit soort kleine obstakels te maken te hebben. Erg leerzaam altijd! Ondertussen is hij alweer aan het klikken.

Dit type IT'er is - net als het grote voorbeeldbedrijf uit Redmond - sterk gericht op tastbare, bij voorkeur visuele ervaringen (niet voor niets zet Microsoft graag 'visual' voor een productnaam). De gebruikte woordenschat is gering, want de Microsoft-expert bouwt liever iets werkends als primair communicatiemiddel. Van oudsher hebben Microsofters weinig op met formele methoden en technieken als RUP en UML. Als de klant er nu werkelijk op staat, wil deze categorie zich wel verdiepen in zaken als theorie, abstractie en structuur, maar van harte gaat het niet. Illustratief zijn de bewegingen die Microsoft zelf momenteel maakt op het gebied van methoden en technieken. Als er volgens de MSF-methode (Microsoft Solutions Framework) een gewenste functionaliteit moet worden beschreven, gaat dat in de vorm van een zogenaamd scenario, waarin echte gebruikers echte dingen doen: 'Mary Mulder verwerkt de bestelling voor het 4-seizoenen dekbed Sheepy Deluxe van klant Bas van Kempen uit Vlissingen.' Dat voelt voor de Microsofter een stuk natuurlijker dan moeten werken met een abstracte Use Case als 'Verwerking Order Klant'.

De soms bijna ADHD-achtige Microsofter bedient zich graag van vroege, werkende toepassingen om het proces op gang te krijgen. Tijdens programmeerwedstrijden als de RAD Race nemen teams van Microsoft-experts slechts kort de tijd om zich te verdiepen in de opdracht. Eerst maar eens een werkende versie van het systeem maken, dan wordt alles vanzelf wel duidelijker. Tijdens de demonstratie aan de jury loopt alles met kunst- en vliegwerk goed. Of net niet.

Microsofters zullen hun auto altijd voorwaarts inparkeren in een parkeergarage. Hoe er 's avonds weer moet worden weggereden is van latere zorg. Die houding staat in schril contrast tot de serieuze, toekomstgerichte Java-ontwikkelaars. De onderlinge verstandhouding met deze groep is matig, hoewel de Javanen - ondanks al het onbegrip - maar wat graag kopieerdrijf vertonen als het gaat om de pragmatische tools en aanpakken van de Microsofters. Die winnen daar immers met succes de sympathie van opdrachtgevers mee. Testers en Microsofters zullen zich vaak op voet van oorlog met elkaar bevinden. Niet zo vreemd als je bedenkt dat Microsoft zelf het volgens veel testers diepcynische principe van Phone Home Software uitvond: een applicatie die dreigt te crashen geeft alle vitale gegevens door aan de centrale database in Redmond; wie

De Tester

De groep van testers is gemakkelijk te herkennen, omdat de leden ervan zelden of nooit lachen. Bijna alle testers zijn lid van een bridgeclub. Dat zegt genoeg. Bridgers zijn onderling weinig vergevingsgezind. Het kleinste foutje - er wordt bijvoorbeeld een harten aas opgegooid in plaats van een klaver zeven - kan leiden tot hevige woedeaanvallen bij de bridgepartner. Er valt nog wel eens een onverhoedse klap tijdens een bridgedrive. Onder deze onmenselijke druk moet de tester op maandag weer naar het werk. Niet zo vreemd dus, dat er nors wordt gekeken.

Deze groep is nooit tevreden. Als er fouten zijn gevonden, laat de tester dit op hoge, verbijsterde toon weten aan de timide programmeurs. Als er geen fouten worden gevonden, wordt de tester overvallen door een larmoyant gevoel van nutteloosheid en het niet aangesloten zijn op anderen. Dit tweesnijdend zwaard verhoogt doorgaans niet de gemiddelde populariteit bij collega's.

Testers (die we overigens in iets andere verschijningsvormen ook tegenkomen op kwaliteitsafdelingen, EDP auditing of in risk management) hebben met Javanen gemeen dat ze gedreven worden door analytische uitdagingen. Maar er wordt veel minder getaald naar ontwerpen of innoveren. De nadruk ligt op normeren, beproeven, corrigeren. Uiteindelijk staan alle activiteiten in het teken van deze cyclus, waarin alleen concreet benoembare metriecken serieus worden genomen. De tester kan zo opgaan in zijn universum van procedures en attributen dat de buitenwereld niet meer lijkt te bestaan; het middel is tot doel geworden.

De grootste uitdaging voor testers ligt daarmee in het opnieuw begrijpen van het ontstaan van hun activiteiten: dat testen een hoger doel dient en dat applicaties straks ook echt gebruikt gaan worden door klanten die er iets mee willen doen. Is die verlichting eenmaal bereikt, dan kan een tester zich nog wel eens ontpoppen tot een amicale, vlot communicerende collega. En er wordt vanzelf minder gehuild tijdens bridgewedstrijden.

Testers zouden zich - tegen alle weezin in - meer moeten verdiepen in de wereld van Microsofters: die vertonen in hun ongebreidelde drang tot het plezieren van de klant in ieder geval de bereidheid om zich te verplaatsen in het standpunt van de ander. Waartoe dat kan leiden bewijst de huidige belangstelling voor Exploratory Testing: een opvatting van testen die aanmoedigt tot het intelligent verkennen van de context van toepassingen in plaats van het machinaal inzetten van regels en checklists. (Ron Tolido)

Certificering van testers

Door Jan Jaap Cannegieter
jcannegieter@sysqa.nl

Sinds enige jaren is het mogelijk om je als tester te laten certificeren. Goede zaak, zonder enige twijfel. Op die manier kun je als professioneel tester je vakmanschap aantonen, onderscheid jij je als professioneel tester van de “gelegenheidstester” (programmeurs, ontwerpers, gebruikers) en neemt de professionaliteit van het testvak toe. Prima dus, doen!

Op dit moment zijn er twee soorten certificering, TMap® en ISEB. Als jij je als tester wilt laten certificeren moet je dus kiezen. Hoewel beide certificeringen betrekking hebben op gestructureerd testen zijn er toch een aantal opvallende verschillen.

Allereerst is TMap® voornamelijk een Nederlandse standaard. Het is dan ook de meest gebruikte testmethode in Nederland, hoewel er ook veel bedrijven zijn die TINO toepassen (TMap® in name only). ISEB is de internationale standaard en dus in het buitenland ook bekend. ISEB voldoet aan internationale standards qua certificering op testgebied en het certificaat wordt ook in het buitenland erkend.

Voordeel van ISEB is dat er examens zijn op meerdere niveaus; Foundation, Practitioner en Expert (deze wordt nog gedefinieerd en komt straks onder ISTQB te hangen). Op dit moment is er nog maar één TMap® examen; TMap® Professional Advanced. Op termijn moeten er nog meer TMap® niveaus komen, te weten TMap®

Management Advanced, TMap® Professional Expert en TMap® Management Expert, maar dit is nog toekomstmuziek.

Meest opvallende verschil tussen TMap® Professional Advanced en ISEB Foundation is de verschillende benadering van testtechnieken. TMap® benadert testtechnieken vanuit het testdoel; wat wil je eigenlijk testen. Naast testtechnieken voor de functionaliteit zijn er dus ook testtechnieken voor de user interface, samengang, gegevenscyclus en dergelijke. Op de vraag hoe je nu precies testgevallen afleidt gaat TMap® wel in, maar sinds ik ISEB bestudeerd heb ben ik van mening dat TMap® hier toch beperkt op in gaat. ISEB gaat namelijk veel dieper in op hoe je testgevallen afleidt. De testtechnieken van ISEB beperken zich echter tot functioneel testen. De testtechnieken van ISEB zijn gebaseerd op een BS-standaard met als oorsprong de whitebox testtechnieken. Zo bekeken vullen TMap® en ISEB elkaar aan.

Oppervlakkig bekeken zijn TMap® Professional Advanced en ISEB Foundation vergelijkbaar, de grootste verschillen zitten hem dus in de benadering van testtechnieken en het internationale karakter van ISEB. Maar wat moet je nu kiezen als testprofessional? Als je erover denkt om ooit in het buitenland te gaan werken ligt ISEB voor de hand. Ook als je op korte termijn verder wil gaan dan het basisniveau ligt ISEB voor de hand. Verder maakt het eigenlijk niet zoveel uit wat je kiest. Bij SYSQA kiezen we in eerste aanleg voor TMap® omdat dit de

Nederlandse standaard is maar ook binnen SYSQA zijn een aantal medewerkers ISEB-gecertificeerd omdat die medewerkers er de voorkeur aan gaven.

Wat je ook kiest voor certificering, je toont door het te halen aan dat je professioneel tester bent en dat je goede kennis van testen hebt. Wat moeten werkgevers en opdrachtgevers hier nu mee? Testen is een vak, daar zijn we het over eens en “gelegenheidstesters” leveren niet zulk goed werk als professionele testers. Nu is het dus voor werkgevers en opdrachtgevers makkelijker vast te stellen of iemand professioneel tester is. In vacature aanvragen voor testers zie je ook steeds vaker dat ISEB en / of TMap® certificering een vereiste of een pre is.

Moeten werkgevers of opdrachtgevers nog een onderscheid maken tussen ISEB Foundation en TMap® Professional Advanced? Dat is erg overdreven. Door middel van beide certificaten toont de kandidaat aan professioneel tester te zijn en serieus met zijn vak bezig te zijn. Als een werk- of opdrachtgever de voorkeur aan kandidaat 1 geeft omdat die ISEB-gecertificeerd is boven kandidaat 2 die TMap®-gecertificeerd is gaat deze werk- of opdrachtgever voorbij aan een aantal andere belangrijke factoren zoals motivatie, inzet en betrokkenheid. Dergelijke factoren zijn nog veel belangrijker zijn dan een papiertje. Ondanks de toegevoegde waarde van certificering moeten werk- en opdrachtgevers zich er ook weer niet blind op staren en TMap® niet hoger aanslaan dan ISEB of andersom.

Boeiende EuroSTAR conferentie

Door Derk-Jan de Groot
Grood@collis.nl
 Martin Storm
storm@collis.nl

Van 29 november t/m 3 december jl. verzamelden vele testprofessionals zich in Keulen voor de jaarlijkse EuroSTAR conferentie. EuroSTAR behoort, net als ICSTEST, tot de meest vooraanstaande internationale congressen over 'software testing' en werd voor de 12e keer georganiseerd.

Parallel aan de EuroSTAR werd de zusterconferentie EuroSP3 georganiseerd, deze richt zich op de software ontwikkelaar. Echter, ook de tester was welkom om de SP3 tracks te volgen. Het thema van EuroSTAR/SP3 was de integratie van het testen met de software-ontwikkeling. In de key notes werd stil gestaan bij de verschillen tussen de beide disciplines. De nadruk werd gelegd op de voordelen van het goed samenwerken door testers én ontwikkelaars, en hun gemeenschappelijke doel. Op de voorzijde van het programma boekje was dit doeltreffend weergegeven:

Better Testing

Better Development

Better Software

In onderstaande secties geven we een kort overzicht van de belangrijkste trends en ontwikkelingen, zoals die gedurende de conferentie en de hieraan voorafgaande tutorials naar voren kwamen.

Testen én het software ontwikkelingsproces.

Ruime aandacht was er binnen EuroSTAR voor het risk-based testen. Zowel Neil Thompson als Chris Comey identificeren verschillende belanghebbende partijen, met elk hun eigen wensen. De tester wil graag zo goed mogelijk testen en wil de software pas vrijgeven als alles goed genoeg werkt. Het management wil graag de deadline halen en opleveren op de afgesproken datum. Deze klant wil graag op kosten besparen, maar wil wel een werkend product. Dit gegeven dient meegenomen te worden in de communicatie - en teststrategie. Testtechnieken kunnen gebruikt worden om benodigde tijd- en test diepgang af te wegen. Deze weging dient echter risico gebaseerd te zijn. Thompson illustreert hoe de 'Risk Mitigation Tree' en 'Decision theory' kunnen helpen bij het vaststellen van de juiste testaanpak en release datum. Het spreekt voor zich dat deze activiteit er een is waarbij de testafdeling samenwerkt met de 'stakeholders'.

Er zijn veel vooroordelen over de ontwikkelaar en de tester. Julian Harty benoemt in zijn keynote een aantal herkenbare stereotypen. Hij geeft echter aan dat beide disciplines complementair zijn en pleit voor intensieve samenwerking. Als voordelen van samenwerking tussen testers en ontwikkelaars noemt Harty dat het delen van de codekennis van de ontwikkelaar de tester beter in staat stelt de anders verborgen fouten te vinden. Als ontwikkelaars geholpen worden om beter te testen, hebben ze minder rework en

bouwen ze sneller een betere code. Als ontwikkelaars 60% van de fouten vinden, kunnen de testers zich richten op die overige 40% moeilijker te vinden fouten. Wederzijds vertrouwen is hiervoor wel noodzakelijk. Harty geeft aan dat het voor de tester daarom noodzakelijk is om technisch-inhoudelijk met de ontwikkelaar te communiceren.

Agile testing en ontwikkeling

De keuze voor (voornamelijk) plangedreven versus (voornamelijk) agile testing zou vooraf voor het gehele ontwikkelingsproces gemaakt moeten worden. Bij innovatieve productontwikkeling is een agile testmethode meer geschikt, in een snel veranderende omgeving wordt immers anders veel tijd verloren met het steeds herschrijven van testdocumenten. In zeer grote trajecten met hoge kwaliteitseisen is een plangedreven testmethode meer geschikt. Een plangedreven testmethode stelt echter wel eisen aan het ontwikkelingsproces, zoals volledigheid en stabiliteit van de documentatie. Maaret Pyhäjärvi zet het verschil tussen agile en plan aanpak uiteen. De praktijk toont dat developers meer agile, en testers meer plangedreven zijn. De grote verschillen tussen deze manieren van testen draagt bij aan de bestaande kloof tussen ontwikkelaars en testers. David Petrella sprak over zijn ervaring van het integreren van ontwikkel- en testteams. Bij zijn projecten gebruikten de testers meer agile methoden. Hierdoor gingen ontwikkelaars en testers beter

communiceren en elkaar beter begrijpen. Er was wel gekozen om aansluitend een formele plangedreven acceptatietest te houden, deze werd uitgevoerd door een zelfstandig acceptatieteam. Petrella's manier van werken heeft tot goede resultaten geleid; sneller én beter. Hij pleit ervoor om agile testmethoden in de teststrategie op te nemen.

Test improvement

Binnen onze organisatie zijn we allemaal bezig met het verbeteren van onze werkwijze. Binnen Eurostar kregen de volwassenheidsmodellen TPI, CMM(I) en de test variant TMM ruime aandacht. Het aan TMap® gerelateerde verbetermodel TPI werd door Tim Koomen toegelicht. Phil Curtis richtte zich op CMM(I). Hij gaf aan dat jonge organisaties veel geld uitgeven aan 'rework' en het 'wiel opnieuw uitvinden'. Bij groei naar een level-2 organisatie wordt het meeste voordeel gehaald uit het reduceren van 'rework'. In een typisch level-1 organisatie bestaat 20-40% van alle activiteiten uit rework. Aan de hand van eenvoudige rekensommetjes spiegelt hij voor hoeveel je bespaart als het rework met ongeveer een factor 2 gereduceerd kan worden. Haalt een organisatie level-3 dan wordt de besparing gehaald uit herbruikbaarheid van software, methodes en tools.

Verder stond Curtis stil bij de positionering van de QA afdeling binnen level-2 organisaties. De QA afdeling is het meest effectief wanneer deze opereert als een 'best practice centre'. Doel is niet om te auditeren maar advies te geven aan de hand van 'lessons learnt' in voorgaande trajecten. Een veel gemaakte fout is dat

organisaties te vroeg streven naar een generieke aanpak en deze aan de organisatie opdringen. Een generieke werkwijze is echter pas een eis voor het behalen van level-3.

Automatisch testen en tooling

Bij testtooling denken de meesten vooral aan automatisch testen. Sommigen denken wellicht ook aan tools voor incidentmanagement of code coverage. Testen met onvoldoende werkgeheugen, harde schijf ruimte, te veel netwerkverkeer etc. worden vaak overgeslagen, omdat het moeilijk of omslachtig is om de uitgangssituatie te creëren. James Whittaker demonstreerde twee tools (www.howtobreaksoftware.com/) om deze specifieke foutsituaties te simuleren. Alan Richardson toont een aantal goedkope of gratis beschikbare tools die het dagelijkse leven als tester makkelijker kunnen maken. Een voorbeeld hiervan zijn de tools voor web testing zoals link checkers en browser compatibiliteit testen. Andere voorbeelden zijn tools voor filemanagement en file recovery en tools voor system monitoring, diagnostics en omgevingsimulatie. Richardson heeft veel tools verzameld op (www.compendiumdev.co.uk/toolsinaction/default.php). Met behulp van dergelijke tooling is heel veel praktisch testwerk ineens efficiënt of überhaupt mogelijk geworden.

De kwaliteiten van de tester

Praten over procesverbeteringen en het introduceren van hulpmiddelen is natuurlijk leuk, maar als een tester achter de computer kruipt, hoe goed is hij dan in staat om fouten te vinden?

James Whittaker hield de aanwezigen een spiegel voor. Aan de hand van zeventien voorbeelden demonstreerde hij hoe je met de juiste kennis van de code en oog voor de symptomen efficiënt fouten kunt vinden. In de lijn van James Bach propageert Whittaker dat stoïcijnse specificaties afdekken niet voldoende is. De professionele tester heeft de drive, ambitie en kwaliteiten om foutsymptomen te herkennen en een software systeem te kraken.

Conclusie

Het bezoek aan EuroSTAR/SP3 leverde een goed inzicht in de thema's die binnen de test- (en ontwikkel) wereld actueel zijn. Er is een breed besef dat beide disciplines relatief jong zijn. Projecten waarbij probleemloze software binnen de gestelde tijd wordt opgeleverd is té vaak nog een uitzondering. Er is nog veel werk te verrichten voordat dit de regel wordt. Er wordt momenteel veel ervaring opgedaan met het introduceren van het agile testen dat beter aansluit bij de nieuwe ontwikkelmethodieken en een betere samenwerking geeft tussen test en ontwikkeling, testautomatisering en het toepassen van software en 'test process improvement' modellen.

De vraag naar de perspectieven van het vak testen bleef onbeantwoord. De toekomst zal moeten leren of, in een omgeving met testende ontwikkelaars en test-outsourcing, de huidige tester nog toegevoegde waarde heeft. Mogelijke lichten de congressen ICSTEST en Eurostar dit jaar al een tipje van deze sluier op. Tot die tijd is er gewoon nog heel veel te doen, veel succes! 🍀

Evenementen

Thema-avond Performance testen

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 14 APRIL
 TIJD 18:00 - 22:00

Belangrijk :
 Aanmelden uiterlijk 10 april
 E-mail: evenementen@testnet.org

PSQT West

PLAATS LAS VEGAS
 GEBOUW IMPERIAL PALACE
 HOTEL
 DATUM 2 – 6 MEI
 TIJD

Belangrijk :
www.psqtconference.com/2005west/

Pre EuroSTAR event

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 11 MEI
 TIJD 18:00 - 22:00

Belangrijk :
www.psqtconference.com/2005west/

STAR East

PLAATS ORLANDO
 GEBOUW THE ROSEN CENTER
 HOTEL
 DATUM 16 – 20 MEI
 TIJD

Belangrijk :
www.psqtconference.com/2005west/

Better Software Conference & Expo

PLAATS SAN FRANCISCO
 GEBOUW HYAT REGENCY SAN
 FRANCISCO AIRPORT
 DATUM 19 – 22 SEPTEMBER
 TIJD

Belangrijk :
www.sqe.com/bettersoftwareconf

ICSTest

PLAATS DUSSELDORF
 GEBOUW CONGRES CENTER
 STADTHALLE

DATUM 6-8 APRIL

TIJD

Belangrijk :
www.sqe.com/bettersoftwareconf

Colofon

BESTUUR

Bob van de Burgt	Voorzitter
Hans van Loenhoud	Vice-voorzitter & 2e penningmeester & Marktverkenning
Han Toan Lim	Penningmeester
Marco Jansen van Doorn	Secretaris & Ledenadministratie
Meile Posthuma	Informatievoorziening en beheer
Bob van de Burgt	Marktverkenning Informatievoorziening & Beheer Evenementen & Thema-avonden

MARKTVERKENNING, INFORMATIEVOORZIENING EN BEHEER

Bob van de Burgt (T)

TESTNET WEB

Meile Posthuma (T)
 Bob van de Burgt
 TESTNET NIEUWS
 Meile Posthuma (T)
 Milo van der Kruis
 Hein Baan
 Johan Vink
 E-mail: tnn@testnet.org

EVENEMENTEN & THEMA-AVONDEN

Mark Paap (T)

TESTNET THEMA

Mark Paap (T)

E-mail: cje-ce@testnet.org (algemeen)
 E-mail: evenementen@testnet.org (aanmelden)

TESTNET EVENEMENT

Michiel Vroon (T)
 Mark Paap

LID WORDEN

U kunt lid worden door een e-mail te sturen naar de ledenadministratie of door op onze Internet site het on-line registratieformulier in te vullen.
 Internet site: www.testnet.org

LEDENADMINISTRATIE

Marco Jansen van Doorn
 E-mail: ledenadministratie@testnet.org

TESTNET NIEUWS®

TestNet Nieuws verschijnt eenmaal per kwartaal. Kopij aanleveren per e-mail aan de redactie
 Het is niet toegestaan om de nieuwsbrief of delen eruit zonder bronvermelding over te nemen.

Legenda: (T) = Trekker aandachtsgebied